

9. Pedagogical verbalization: Dictionary-reference book. (Eds). T.A. Ladyzhenskaya, A.K. Mikhalskaya; A.A. Knyazkov. – M.: Flinta: Science, 1998. – 312 p.
10. Pospelova Yu.Yu. Pedagogical discourse and its characteristics / Yu.Yu. Pospelova // Bulletin of Nekrasov Kostroma State University. – 2009. – Vol. 1. – T. 15. – P. 307-310.
11. Skubashevskaya O.R. Pedagogical Discourse in the Innovative Education Development Strategy / O.P. Skubashevsky // Multiversum. Philosophical Almanac: Coll. of Scient. Works. – K., 2008. – Vol. 67. – P. 201-215.
12. Sokolova L.B. To the problem of pedagogical discourse projection in higher professional education of a future teacher / L.B. Sokolova // Samara Center of Sciences. – 2009. – Vol. 4. – T. 11. – P. 1148-1154.
13. Suvorova R.L. Phenomenology of the study of "discourse" and "pedagogical discourse" concepts / P.L. Suvorova // Bulletin of the South Ural State University. Series. : Education. Pedagogic sciences. – 2012. – Vol. 4 (263). – P. 84–87.

В статті освещены основные технологии и направления педагогического дискурса, обусловленные его сущностью, разновидностями и этапами развертывания. Определено и обосновано, что педагогический дискурс является педагогической технологией, которая не только аккумулирует в себе, но и реализует в учебно-воспитательном процессе различные образовательные модели и технологии. Объединяя в себе их содержание, формы и средства, педагогический дискурс моделирует пути освоения конкретного учебного материала, логику, структуру и интенсивность учебного процесса. Акцентируется внимание на педагогический дискурс, который предусматривает сотворчество педагога и воспитанника в ситуации педагогического взаимодействия, при которой происходит педагогическое преобразование человека.

Ключевые слова: человек; образование; культура; дискурс; педагогический дискурс; технологии педагогического дискурса; направления педагогического дискурса; элементы педагогического дискурса.

The article highlights the main technologies and the direction of pedagogical discourse due to its essence, varieties and stages of deployment. Actually pedagogical discourse is a pedagogical technology, which not only accumulates itself, but also implements various educational models and technologies in educational process. Pedagogical discourse simulates the ways of mastering a particular educational material, as well as the logic, structure and intensity of educational process by combining the content of educational models and technologies, forms and means. At the same time, pedagogical discourse involves the co-creation of a teacher and a pupil in a situation of pedagogical interaction, during which the pedagogical transformation of a person takes place. The author draws attention to the fact that the main stages of this process are modeling of advanced pedagogical experience, schematization and algorithmization of pedagogical, managerial, scientific and methodical activity, transformation of theoretical educational models and introduction of created experience into the pedagogical practice. It is considered that pedagogical discourse should be considered simultaneously as a pedagogical technology and a teaching technology. As a pedagogical technology, discourse reflects the tactic of the implementation of educational technologies in educational process in order to the presence of certain conditions. The emphasis is placed on the fact that pedagogical discourse should accumulate and express the general features and regularities of educational process irrespective of the particular educational subject. Pedagogical discourse reflects the model of educational and managerial processes in an educational institution, it combines their content, forms and means. It can also cover specialized technologies used in other fields of science and practice – electronic, new information technologies, industrial, printing, valeology ones. Thus, pedagogical discourse provides not only the creative nature of activities of its subjects, but also the continuity of perception, transmission and projection of discourse strategies. Consequently, pedagogical discourse performs not only communicative functions, but primarily socialization ones. It is proved that the main technologies and the direction of pedagogical discourse, which is a pedagogical technology that implements educational technologies and models.

Key words: person; education; culture; discourse; pedagogical discourse; technologies of pedagogical discourse; directions of pedagogical discourse; elements of pedagogical discourse.

УДК 37.043.2 - 056.2 / 3:37.013.42 (045)
DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-161-164

Старова Юлія Василівна,

кандидат психологічних наук, практичний психолог,

Паук Марина Михайлівна,

кандидат філологічних наук, викладач

Кергис Наталія Володимирівна,

викладач,

Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ, м. Мукачєво

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У ПРОЦЕСІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті пропонується визначення інклюзивної освіти, наводиться історія її виникнення та реалізації ідей спільного навчання дітей із різними освітніми потребами в Європі. Встановлено низку чинників, що перешкоджають впровадженню та розвитку інклюзивної освіти. Обґрунтовано комплекс взаємопов'язаних економічних та організаційних важелів макро-, мезо-, мікрорівнів, спрямованих на активізацію розвитку інклюзивної освіти в Україні. Аналізуються важливі на сьогоднішній день завдання, необхідні для реалізації інклюзивної освіти людей з особливими освітніми потребами в Україні.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, інклюзивна освіта, інклюзивний освітній простір, соціальна адаптація, стратегія розвитку національної системи освіти.

Постановка проблеми. Модернізація освіти в Україні, що спрямована на демократизацію та гуманізацію, зумовлює необхідність упровадження інноваційних технологій, зокрема, в освіті людей з особливими потребами. Інклюзія є однією з основних тенденцій розвитку зазначеного типу освіти в Україні. Звісно, інклюзивна освіта як педагогічна інновація переживає на шляху

становлення чимало труднощів, до яких належать професійна невідповідність педагогічних кадрів до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Актуальність зазначеної проблеми зумовлена тенденцією до зростання кількості дітей, які потребують спеціальної освіти, яка б сприяла їхній соціальній адаптації та інтеграції в активне суспільне життя [5].

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Нормативно-правовою базою забезпечення освіти дітей з особливими потребами в Україні є Конституція України, закони України «Про освіту», «Про реабілітацію інвалідів», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», Указ Президента України від 01.06.2005 р. № 900 «Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов з життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями».

У соціальних ініціативах Президента України на 2013 рік визначено, що перехід до інклюзивної освіти, яка передбачає створення освітнього середовища, що відповідає б потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку та виключає будь-яку дискримінацію і забезпечує рівне ставлення до всіх людей, – має стати пріоритетом у розвитку національної системи освіти [5].

У процесі історичного розвитку освітня система людей з обмеженими можливостями пройшла довгий шлях від ізоляції до інклюзії. Історію навчання таких людей можна поділити на такі етапи. З початку до середини 60-х років 20-го століття – «медична модель», яка призвела до повної ізоляції таких людей. З середини 60-х до середини 80-х років – «модель нормалізації», яка намагалася інтегрувати людей з обмеженими можливостями в суспільне життя. З середини 80-х років до теперішнього часу – «модель включення», тобто інклюзія.

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що проблема здобуття освіти дітей з особливими потребами перебуває в центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Цими проблемами займалися Л. Андрушко, В. Бондар, Т. Євтухова, І. Іванова, А. Колупаєва, В. Ляшенко, М. Малофєєв, О. Савченко, М. Сварник, В. Синьов, О. Столяренко, А. Шевчук, М. Шеремет та інші, які присвячували свої праці аналізу залученню дітей з особливими потребами до навчання в загальноосвітніх навчальних закладах. В Україні питанням інклюзивного навчання присвячені наукові праці Ю. Богинської, К. Кольченко, Г. Нікуліної, П. Таланчука та інших.

Мета статті: здійснити теоретичний аналіз понять «інклюзія» та «інклюзивна освіта» та охарактеризувати соціально-педагогічні умови соціальної адаптації дітей з особливими потребами до інклюзивного освітнього простору. Розглянути основні принципи інклюзивної освіти та відокремити цінності, які вона привносить у сучасне суспільство.

Результати дослідження. Сьогодні проблема навчання дітей з особливими потребами набуває широкої актуальності. Система інклюзивної освіти спрямована на реалізацію принципів демократії, гуманізму, справедливості, індивідуального підходу до всіх учасників навчально-виховного процесу, особливо до дітей з особливими освітніми потребами.

Поняття «інклюзивний» відображає нові погляди не лише на освіту, але й на місце людини в суспільстві [3].

Однією з умов ефективної соціальної адаптації дітей, які мають особливі потреби, має стати інклюзивне навчання. Адже європейська практика свідчить, що більшість із цих дітей можуть навчатися в загальноосвітніх школах за моделлю інклюзивної освіти, яка передбачає надання якісних освітніх послуг школярам з особливими потребами у звичайних класах (групах) загальноосвітніх (дошкільних) навчальних закладів за умови відповідної підготовки вчителів і підтримки сімей.

Доцільним є аналіз понять «інклюзія» та «інклюзивна освіта». Термін «інклюзія» (англ. – inclusion) означає включення або приєднання. Він запозичений з англійської мови, але не має точного перекладу. Однокореневі англійські слова перекладаються як include – включати, залучати; including – включаючи; inclusive – включно, містить [4, с. 5].

Одним із головних середовищ та завдань освітньої інклюзії є відгук на широкий спектр потреб дітей у шкільному за його межами. Її характерними особливостями є:

– збільшення ступеня рівноправної участі дітей у навчально-виховному процесі;

– постійний пошук найефективніших шляхів задоволення індивідуальних освітніх потреб дітей;

– визначення й подолання перешкод для досягнення успіхів у навчанні й вихованні дітей різних категорій.

Щоб зробити інклюзивну освіту успішною, важливо врахувати концептуальні, тобто найважливіші умови вступу до неї. Український вчений А. Колупаєва у своїх наукових працях розробила концептуальні засади й теоретико-методологічне обґрунтування інклюзивної освіти [2]. На її думку, освіта дітей з особливими потребами повинна ґрунтуватися на принципах вираженої педагогіки, яка спрямована на задоволення потреб дітей, корисна всьому суспільству і може забезпечити високий рівень успішності та запобігти безцільним витратам ресурсів і краху надій, до чого надто часто призводять низький рівень навчання та шаблонність усталених підходів в освіті [3].

Інклюзивна освіта – термін, який використовується для опису процесу навчання дітей чи студентів з особливими потребами. В основі інклюзивної освіти лежать ідеї рівного ставлення до всіх людей, виключається будь-яка дискримінація дітей, створюються особливі умови для дітей, які мають особливі освітні потреби.

Інклюзивна освіта – це неперервний процес розвитку освіти, який надає можливість доступності освіти та який визнає, що усі діти – це індивідууми з різними потребами в навчанні [2].

Інклюзивна освіта намагається розробити підхід до освітнього процесу, який буде більш гнучким для задоволення різноманітних потреб у навчанні. Якщо навчання та виховання стануть більш ефективними, то це сприяє більш гармонійному розвитку не тільки дітей з особливими потребами, але й для звичайних дітей.

Традиційно поняття інклюзивної освіти обмежувалось визначеннями, які стосувалися в основному реалізації права на надання освіти та соціальну інтеграцію тих, хто навчається з особливостями психофізичного розвитку. Але на цьому етапі ця концепція розширилась і розглядає ідею про те, що всі без винятку діти повинні мати рівні права, умови та можливості в сфері освіти, незалежно від їх культурного, економічного та соціального стану, а також різниці в їхніх здібностях та можливостях.

Інклюзивна освіта – це спроба надати впевненості в своїх силах особам з обмеженими можливостями здоров'я, тим самим мотивуючи їх вступити до навчального закладу разом з іншими: їхніми друзями та сусідами. Інклюзія також значить розкриття кожної особистості за допомогою освітньої програми, яка є досить складною, але відповідає їх здібностям. Інклюзивна освіта враховує як потреби, так і спеціальні умови та підтримку, необхідні для досягнення успіху. Такий вид освіти починається з розуміння того, що людина з обмеженими здібностями має такі самі потреби у розвитку, як і здорові учні, але треба ще додати до цього його особисті потреби.

Мета інклюзивного навчання – реалізація права дітей з особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання, їх соціалізація та інтеграція у суспільство, залучення сім'ї до участі у навчально-виховному процесі.

Основними принципами інклюзивної освіти є: рівний доступ до навчання в загальноосвітніх закладах та отримання якісної освіти кожною дитиною; визнання здатності до навчання кожної дитини та необхідність створення суспільством відповідних умов для цього; забезпечення права дітей розвиватись у родинному оточенні та мати доступ до всіх ресурсів місцевої спільноти; залучення батьків до навчального процесу дітей, як рівноправних партнерів та їх перших учителів; навчальні програми, які ґрунтуються на особистісно-орієнтованому та індивідуальному підходах, що сприяють розвитку навичок навчання протягом усього життя; визнання факту, що інклюзивне навчання передбачає додаткові ресурси, необхідні для забезпечення особливих освітніх потреб дитини; використання результатів сучасних досліджень та практики в реалізації інклюзивної моделі навчання; командний

підхід у вихованні та навчанні дітей, який передбачає залучення педагогів, батьків, спеціалістів [4, с. 11].

Сама система інклюзивної освіти включає в себе навчальні заклади середньої, професійної та вищої освіти. Її головні напрямки роботи – це створення безбар'єрного середовища в навчанні та професійній підготовці людей з обмеженими можливостями. Це технічне оснащення освітніх закладів, розробка спеціальних навчальних курсів для педагогів та учнів, які спрямовані на розвиток їх взаємодії з людьми з особливими потребами. У таких закладах ведеться робота над спеціальними програмами, які спрямовані на те, щоб полегшити процес адаптації.

Значний внесок у справу пропаганди інклюзивної освіти зроблено українсько-канадським проектом «Інклюзивна освіта для дітей з особливими освітніми потребами в Україні», який здійснювався за підтримки Канадської агенції з міжнародного розвитку. На нашу думку, головним досягненням проекту стало саме донесення до громадськості переваг інклюзивного навчання. Вони такі: для дітей з особливими освітніми потребами – інклюзивне навчання не розділяє дітей з інвалідністю та їхніх здорових однолітків; завдяки цілеспрямованому повноцінному спілкуванню поліпшується когнітивний, моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей; діти мають можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті; для інших дітей – вони вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських особливостей; налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них; співпрацювати; поводитися нестандартно, бути кмітливими, а також співчувати іншим [5, с. 124].

Результатами інклюзивної освіти мають бути:

- можливість активної та постійної участі у всіх заходах, які відбуваються у навчальному закладі;
- адаптація у суспільство проходить швидше;
- стирання стереотипів відносно людей з обмеженими можливостями;
- розширення можливостей для спілкування з ровесниками;

- індивідуальна допомога, яка не повинна відокремлювати та ізолювати особу з особовими потребами;
- розширення можливостей для узагальнення та передачі навичок.

Отже, інклюзивна освіта – це прогресивний спосіб навчання, що має великі перспективи в сучасному суспільстві. Для реалізації проекту інклюзивної освіти в масштабі всієї країни потрібні теоретичні обґрунтування, методи, які мають бути створені спеціалістами на основі вже наявного досвіду в зарубіжних країнах. Крім того, потрібні також компетентні фахівці, які можуть здійснювати професійну інклюзивну діяльність та удосконалювати, розвивати і втілювати проект інклюзивної освіти в життя. Для України такий вид освіти є новаторським, бо вона тільки починає розвиватися. Але на Заході інклюзивна освіта вже є невід'ємною частиною розвитку багатьох навчальних закладів. На сьогоднішній день в Україні створюється ціла мережа освітніх закладів, покликаних надати широкі можливості людині з обмеженими фізичними можливостями бути повноправним членом суспільства.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Стратегія розвитку національної системи освіти повинна здійснюватися у контексті сучасних інтеграційних і глобалізаційних процесів та відповідати вимогам переходу до постіндустріальної цивілізації, що забезпечить розвиток України в XXI ст., інтегрування національної системи освіти до європейського і світового освітнього простору. Одним із напрямів реалізації цієї стратегії повинна бути належним чином організована та втілена у практику інклюзивна освіта, яка в Україні має співіснувати із загальною і спеціальною. Означене питання, на нашу думку, є актуальним у сучасному суспільстві і потребує свого вирішення не лише на законодавчому рівні, але втіленні всіх шляхів його розв'язання на практиці та в розробці навчальних програм, спрямованих на використання саме в навчальних закладах інклюзивного типу.

Список використаних джерел

1. Ашиток Н. Проблеми інклюзивної освіти в Україні / Н. Ашиток // Людинознавчі студії. Педагогіка. – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. – Випуск 1 (33). – 2015. – С. 4–11.
2. Колупаєва А. А. Навчальний курс «Вступ до інклюзивної освіти» / А. А. Колупаєва, С. М. Єфімова; МОН України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. – [К., 2010]. – 17 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
3. Колупаєва А. А. Основи інклюзивної освіти: [навч. метод. посіб.] / [МОН молоді спорту України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки; за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К.: [А.С.К.], 2012. – 308 с.
4. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. Синьов, А. Шевцов // Дефектологія. – 2004. – № 2. – С. 6–11.
5. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-канадський досвід): матеріали Міжнар. конф. / за ред. В. Бондаря, Р. Петришина. – К.: Наук. світ, 2004. – 200 с.

References

1. Ashytok N. *Problemy inkluzivnoi osvity v Ukraini* [Problems of inclusive education in Ukraine]. *Liudynoznavchi studii. Pedagogika* [Human studies workshop. Pedagogy], 2015, no. 1 (33), pp. 4–11.
2. Bondar V. I., Petryshyna R. (ed.) (2004). *Suchasni tendentsii rozvytku spetsialnoi osvity (ukrainsko-kanadskiy dosvid)* [Modern tendencies in the development of specialized education (Ukrainian-Canadian experience)]. *Materialy Mizhnar. konf.* [Materials of an international conference]. Kyiv, 200 p.
3. Kolupaieva A. A. (2010) *Navchalnyi kurs "Vstup do inkluzivnoi osvity"* [Education course "Introduction to inclusive education"]. *Seriia "Inkluzivna osvita"* [Series "Inclusive education"]. Kyiv, 2010, 17 p.
4. Kolupaieva A. A. (ed.) (2012) *Osnovy inkluzivnoi osvity* [Inclusive education basics]. *MON molod sportu Ukrainy, NAPN Ukrainy, In-t spets. pedagogiki* [Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine, NAES of Ukraine, Institute of Special Pedagogy]. Kyiv, 308 p.
5. Synov V., Shevtsov A. *Nova stratehiia rozvytku korektsiinoi pedagogiki v Ukraini* [New development strategy of correctional pedagogy in Ukraine]. *Defektolohiia* [Defectology], 2004, no. 2, pp. 6–11.

В статті пропонується визначити інклюзивне освітнє середовище, привертати увагу до історії її виникнення та реалізації ідей спільного навчання дітей з різними освітніми потребами в Європі. Визначено ряд факторів, які перешкоджають впровадженню та розвитку інклюзивного освітнього середовища. Сформульовано комплекс взаємопов'язаних економічних та організаційних чинників макро-, мезо-, мікроуровня, спрямованих на активізацію розвитку інклюзивного освітнього середовища в Україні. Вирішення задач системного реформування освітнього середовища зводиться до культурологічного гуманістически спрямованого педагогічного комунікаційного, оскільки освітнє середовище повинно не тільки зробити демократію можливою, але і зробити її життєво необхідною. Також аналізуються важливі на сьогоднішній день задачі, необхідні для реалізації інклюзивного освітнього середовища людей з освітніми потребами в

Украине. Исследуются теоретико-методологические основы социализации личности ребенка с особыми потребностями. Поиск путей и форм работы социальной адаптации лиц с недостатками психофизического развития. Актуальным становится изучение особенностей становления людей с ограниченными функциональными возможностями в обществе и процессов их адаптации, интеграции, социализации в повседневную жизнь. Социальная адаптация детей-инвалидов будет успешной, если они будут иметь возможность приобретать опыт общения в массовых условиях учебных и воспитательных заведений.

Ключевые слова: люди с особыми образовательными потребностями, инклюзивное образование, инклюзивное образовательное пространство, социальная адаптация, стратегия развития национальной системы образования.

The meaning of inclusive education is explained, history of its creation and realization of ideas of collective education of children with different educational needs in Europe are shown in the article. Number of factors that impede the implementation and development of inclusive education are discovered. Complex of interconnected economic and organizational levers on macro-, mezo-, microlevels aimed to activate the development of inclusive education in Ukraine is formulated. In the process of solving the tasks of system reformation, humanistic pedagogic communication is defined as a key link, education not only enables the democracy but makes it vital. Tasks important for the realization of inclusive education of people with special educational needs in Ukraine are also analyzed. Theoretical and methodological principles of socialization for children with special needs are investigated. The search of ways and forms of social adaptation of people with psychophysical development disabilities is done. The study of adaptation, integration and socialization of people with limited functional abilities becomes relevant. Social adaptation of disabled children will be successful if they have an ability to gain communication experience in the conditions of educational institutions. The review of works by contemporary scientists concerning the problems of inclusive education development in Ukraine and abroad was made. Based on the analysis of original studies made by foreign scientists the article highlighted the peculiarities of inclusive education development in Europe where the system of working with children that have special educational needs is established. Legislative base for such education is examined. It was discovered that an individual approach in education is significant.

Key words: people with special educational needs, inclusive education, inclusive educational environment, social adaptation, national system of education development strategy.

УДК 378.

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-164-167To=

Теличко Наталія Вікторівна,
доктор педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве,
Костюк Мирослава Павлівна,
аспірант,
Закарпатська академія мистецтв (ЗАМ), м. Ужгород

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО МИТЦЯ В ОСВІТНЬОМУ ІНШОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті досліджено сутність та особливості формування полікультурної компетентності майбутніх митців. Виділено особливості формування полікультурної компетентності студентів на заняттях з англійської мови. Узагальнено наукові висновки дослідників стосовно спрямування мистецької професійної діяльності в полікультурному середовищі.

Ключові слова: іншомовне середовище, полікультурна компетентність, митець, галузь культури та мистецтва

Постановка проблеми. Якісна підготовка майбутніх спеціалістів з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва до полікультурної діяльності набуває першорядного значення в умовах поліетнічної України. Конституція України [стаття 11], законодавчі документи України щодо освіти (Концепція гуманітарної освіти в Україні, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр.), Закон «Про вищу освіту» декларують принципи поліетнічності та полікультурності. Реформування системи вищої освіти в Україні зосереджене на культуроцентричній парадигмі, що передбачає запровадження нових підходів до підготовки студентської молоді і в мистецьких ЗВО. А от важливість модернізації професійної підготовки з урахуванням європейських стандартів відображена в Національній рамці кваліфікацій (2011). Згідно з конкретними вимогами до сучасного фахівця вищої кваліфікації, майбутньому випускникові ЗВО необхідно читати зарубіжні газети, журнали, наукові публікації за фахом, складати тези доповідей та резюме статей, уміти написати в іноземні газети чи представити свої професійні здобутки англійською мовою. Однак вимоги до навчання іноземних мов змінюються відповідно до запитів українського суспільства, що потребує фахівців, які користуються мовою для порозуміння й у сфері культури та мистецтва.

Ще на межі XX– XXI ст. науковці та міжнародні організації (ООН, ЮНЕСКО, ЮНЕСКО, Організація європейського співробітництва та розвитку, Міжнародний департамент стандартів) узагальнили доробок педагогів з усього світу і серед глобальних стратегій розвитку освіти визначали полікультурну освіту як

актуальну проблему сучасної освіти. Невипадково XXI ст. оголошене ЮНЕСКО століттям поліглотів. Міжнародне співіснування, співпраця неминує передбачають контактування мов і культур. Особливо це явище притаманне для мультиетнічного Закарпаття, яке постійно знаходиться в ореолі нових освітніх пошуків, тенденцій та змін. Саме тут проблема співіснування різних думок, культур є необхідною умовою мирного розвитку і виживання. Для здійснення такої регіональної адаптивності виникає потреба у формуванні полікультурної компетентності майбутніх фахівців у галузі культури та мистецтва.

Аналіз актуальних досліджень та публікацій. Вагомий внесок у дослідження міжкультурної компетентності в західній педагогіці зробили такі вчені: Д. Бенкс, К. Клане, К. Рейнольдс, В. Тейлор, М. Хаммер та ін. Дослідження, присвячені вивченню міжкультурної компетентності у вітчизняній педагогіці, здійснювалися вченими: Н. Васильєвою, О. Сухомлинською, Р. Кравцем, А. Марковою, Л. Мітіною, О. Котенко, Н. Теличко, Я. Гулецькою та ін. Однак наукові висновки дослідників стосовно спрямування мистецької професійної діяльності в полікультурному середовищі досліджені недостатньо, що дає змогу нам розкривати тему полікультурної компетентності та виділити ряд особливостей її формування. Як в освітніх процесах враховувати багатокультурний фактор, створювати умови для пізнання й розуміння культури народів, що проживають поруч, опанувати досвід міжкультурної взаємодії на засадах гуманізму, свободи, рівності й толерантності є актуальним питанням сьогодення і вимагають додаткових досліджень.